

и тогава става наложителна нуждата отъ голѣма и сложна композиция, въ която да се изразятъ въ по-сложенъ видъ всестраннитѣ ни познания на живота.

Вазовъ не прибѣрза съ своята проза, затова той още съ първитѣ си работи ни се явява и въ тая областъ съвсѣмъ завършенъ майсторъ.

Въ най-важнитѣ свои белетристически произведения — именно „Немили-недраги“, „Чичовци“, „Подъ игото“, „Нова земя“, много отъ първитѣ му разкази като: „Дѣдо Нисторъ“, „Бикоглавъ“, „Епоха-кърмачка“, „Тъменъ герой“, „Коледенъ даръ“, и др., много отъ по-къснитѣ му — изъ „Драски и шарки“, изъ „Видѣно и чуто“, изъ „Пъстъръ свѣтъ“, изъ „Утро въ Баня“, както и „Великата Рилска пустиня“ и „Въ нѣдрата на Родопитѣ“ — Вазовъ изобразява българския животъ, българската дѣйствителностъ, или рисува прѣлѣститѣ на българската природа. Въ тия си творения той се движи по двата възможни за художествения писателъ пѣтия: пѣтя на идеализация и пѣтя на реалнитѣ картини. Когато рисува недавното минало, той избира първия пѣтъ и ни дава обикновено по-изчистени, по-възвишени характери, отколкото ги има въ дѣйствителностъ, за да извика у читателитѣ си стремление да имъ подражава, да ги има като идеалъ въ живота си. Такъвъ е Вазовъ особно въ „Немили-недраги“ и въ „Подъ игото“, както и въ редица дребни разкази. Обаче когато рисува съврѣменността, Вазовъ ни дава най-често реални картини, понѣкога съ засилени тонове, за да извика у насъ потърсъ отъ несвършенствата и неджитѣ на неуредения ни животъ. Такъвъ е той въ дълъгъ редъ отъ дребнитѣ си разкази изъ „Драски и шарки“ и изъ другитѣ си по-късни сборници.

Значението на Вазовата проза не се изчерпва само съ нейнитѣ художествени достоинства, каквито до тогава не притежаватъ никои произведения на българската белетристика. Тѣ сж важни и, може би, още по-вече, като история на българското общество отъ прѣди освобождението до наши дни. Защото, хубавата белетристика, въ която намираме сполучливо очергани прѣдставители на всички обществени слоеве на даденъ народъ, е винаги най-добрата негова история. Въ тази смисълъ тя продължава да живѣе и да има актуална цѣна, дори когато маниерътъ, художествениитѣ срѣдства, въ които е затворена, излѣзатъ единъ видъ отъ употрѣбление. Азъ